

ECONOMIC SCIENCES

СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІРТУАЛЬНИХ КРЕАТИВНИХ КОМАНД

Василик Н.М.

*Луцький національний технічний університет,
доцент кафедри менеджменту, кандидат економічних наук*

ESSENCE AND CHARACTERISTICS OF VIRTUAL CREATIVE TEAMS

Vasilik N.

*Lutsk National Technical University,
Associate Professor of the Department of Management, PhD in Economics*

DOI: [10.5281/zenodo.10299394](https://doi.org/10.5281/zenodo.10299394)

Анотація

У наступні десятиліття креативність буде ключовою для якісного виконання більшості завдань. Цифрова трансформація дозволяє забезпечити більш ефективні способи використання креативного потенціалу працівників завдяки створенню і діяльності віртуальних креативних команд.

Abstract

In the coming decades, creativity will be key to quality performance of most tasks. Digital transformation makes it possible to provide more effective ways of using the creative potential of employees thanks to the creation and activity of virtual creative teams.

Ключові слова: креативні команди, віртуальні креативні команди, види віртуальних креативних команд, цифрова трансформація, креативний менеджер.

Keywords: creative teams, virtual creative teams, types of virtual creative teams, digital transformation, creative manager.

Сучасні компанії виступають в ролі лідерів у своїх галузях, завдяки активному впровадженню цифрової трансформації та креативності.

Цифрова трансформація – це фундаментальна перебудова того, як працює організація. Метою цифрової трансформації є створення конкурентної переваги шляхом постійного масштабного впровадження технологій, покращення взаємодії з клієнтами та зниження витрат [1].

Створення віртуальних креативних команд в умовах цифрової трансформації організації має велике значення з численних причин, пов'язаних із сучасними тенденціями та викликами бізнесу, зокрема:

1) глобалізація робочої сили – віртуальні команди дозволяють залучати та об'єднувати таланти і ресурси в різних куточках світу, що важливо в умовах глобальної економіки. Це дозволяє компаніям отримувати доступ до різноманітності та талантів у всьому світі;

2) сприяння інноваціям – віртуальні команди створюють атмосферу для обміну ідеями та спільної творчої роботи, що сприяє виникненню новаторських рішень та інновацій в організації. Віртуальні креативні команди здатні генерувати та впроваджувати інноваційні рішення та ідеї відразу, не зважаючи на фізичні кордони;

3) швидкість та гнучкість – віртуальні команди дозволяють організаціям швидше реагувати на зміни в бізнес-середовищі. Вони швидко можуть бути зібрані для вирішення конкретних завдань та проблем;

4) ефективне використання ресурсів – віртуальні команди можуть працювати ефективно віддалено, що дозволяє зменшити витрати на оренду офісного простору та інші організаційні витрати, також, зменшення потреби у фізичних зборах команд може сприяти зменшенню викидів CO₂ через менше використання транспорту та енергозатрати на утримання офісних приміщень та інше;

5) оптимізація процесів та цифрова трансформація – використання віртуальних платформ та цифрових інструментів сприяє оптимізації робочих процесів, обміну інформацією та спільної роботи над проектами;

6) використання технологій – завдяки цифровій трансформації віртуальні креативні команди можуть швидко вийти на зв'язок, спілкуватися, співпрацювати та вирішувати творчі завдання в реальному часі, навіть якщо їхні члени розташовані в різних регіонах, а також сукупність платформ, програм і додатків, які вони застосовують у своїй діяльності, дозволяє ефективно виконувати необхідну діяльність для реалізації креативних проєктів;

7) підвищення продуктивності та мотивації праці – віртуальні креативні команди мають більше гнучкості у робочому часі та робочих умовах, що дозволяє підвищити рівень задоволення працею та продуктивність праці;

Створення віртуальних креативних команд є стратегічним кроком для компаній, які прагнуть успішно адаптуватися до сучасного бізнес-середовища, визначеного цифровою трансформацією та глобалізацією.

Віртуальні креативні команди – це групи людей, які працюють разом для досягнення творчих

цілей, використовуючи віртуальні або дистанційні засоби комунікації та спільної роботи. Це може включати в себе відеоконференції, технології спільної роботи, обмін файлами та інші інструменти для спільної роботи в мережі.

Розглянемо спільні та відмінні характеристики реальних та віртуальних креативних команд (табл. 1).

Таблиця 1

Спільні та відмінні характеристики реальних та віртуальних креативних команд

Види ознак	Сутність
Спільні ознаки	
Ціль та завдання	Обидві команди працюють для досягнення спільних цілей та вирішення конкретних завдань.
Креативність	Обидві команди спрямовані на генерацію нових ідей, творчий підхід та здатність працювати з нетрадиційними рішеннями.
Комунікація	Для обох команд важлива ефективна комунікація, щоб взаємодіяти, обмінюватись ідеями та інформацією.
Склад учасників, ролі	Для обох команд присутня різна, гнучка кількість учасників і рольова структура, наприклад, наявність лідера, генератора ідей, аналітика, прогнозіста, фасилітатора і т.д.
Різноматність	Для обох команд присутня різноманітність у складі команди, включаючи різні навички, досвід та точки зору, національну приналежність, тощо
Відмінні ознаки	
Фізична присутність	Реальні команди – фізично знаходяться в одному місці. Віртуальні команди – можуть працювати з різних місць світу, використовуючи віртуальні комунікаційні засоби.
Засоби комунікації	Реальні – обговорення може відбуватися в реальному часі, безпосередньо на засіданнях, зустрічах. Віртуальні – зазвичай використовуються електронні засоби комунікації, такі як чати, відеоконференції, електронна пошта тощо.
Доступність даних	Реальні: – можливість негайного доступу до спільних фізичних ресурсів. Віртуальні – робота з електронними інструментами та обмін файлами через мережу.
Синхронізація та доступність	Реальні команди – мають можливість негайно відреагувати на необхідність комунікації через фізичний контакт. Віртуальні команди – повинні забезпечити синхронізацію робочих графіків та врахувати різницю в часових поясах, тощо.
Міжкультурність та досвід	Реальні команди – мають обмежені можливості набору талантів в команду та міжкультурної співпраці. Віртуальні команди – мають більше можливостей для міжкультурної співпраці та набору талантів, професіоналів через роботу з різних регіонах світу.
Співпраця	Реальні – можливість безпосередньої взаємодії може сприяти легшій співпраці. Віртуальні – вимагає від команди більше самодисципліни та організації для спільної роботи в віртуальному середовищі.

Обидва типи команд мають свої переваги та виклики, і вибір між ними може залежати від конкретних потреб проекту та учасників команди.

Ми погоджуємось із думкою вчених О.Є. Кузьміна та О.О. Горячки [2], що креативні колективи в організаціях можуть формуватись у вигляді різних організаційних утворень, ці форми можуть застосовуватись також і для віртуальних креативних команд, а саме:

1. У вигляді тимчасово діючих комітетів з метою розв'язання завдань нетривалого характеру, пов'язаних із ліквідацією певних проблем або розробленням проектів локального характеру.

2. У форматі постійно діючих комітетів із покладанням функцій інноваційного та/або антикризового характеру. Такі комітети мають постійний характер, є складовою організаційних структур управління, при цьому склад їхніх учасників може

періодично змінюватись під впливом зміни характеру вирішуваних завдань.

3. У вигляді повноцінних відокремлених підрозділів підприємства, які виконують функції з розроблення і реалізації інноваційних проектів та організаційних змін. У такі колективи спеціально набирають працівників із відповідними умовами та оплатою праці.

4. У форматі зовнішніх агентських груп, які залучаються керівництвом організації до вирішення проблемних моментів чи завдань інноваційного розвитку.

Разом з тим, можна виділити більш конкретні види віртуальних креативних команд, які подані на рис. 1.

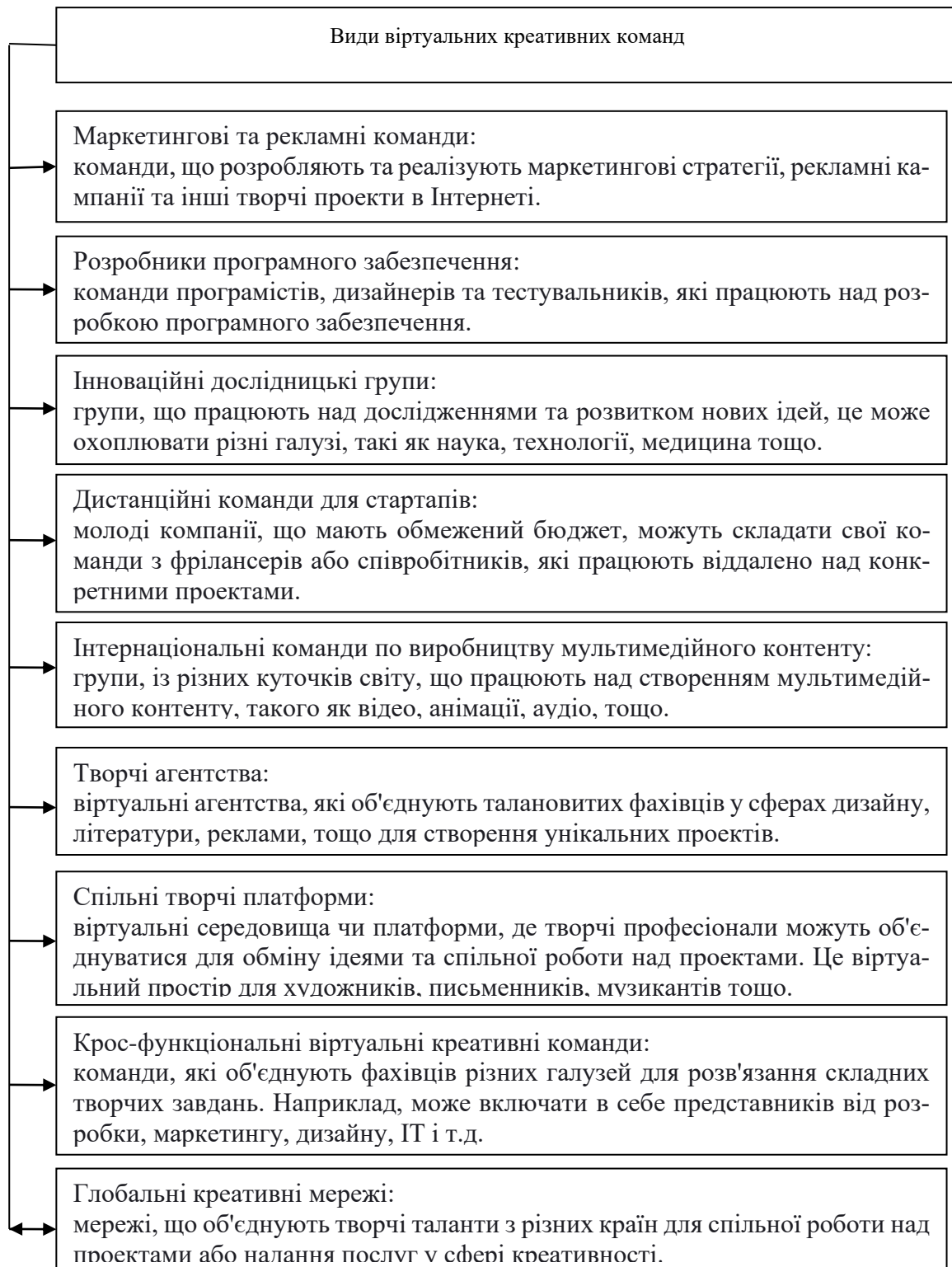

Рис. 1. Види віртуальних креативних команд

Ці віртуальні креативні команди можуть допомогти вирішувати завдання та створювати інновації, використовуючи переваги цифрових технологій та спільної роботи в віртуальних середовищах.

Ініціатором, лідером, координатором будь-якої віртуальної креативної команди є креативний менеджер.

Креативний менеджер – це лідер, професіонал, який має креативні навички та проявляє креативний

підхід до розв'язання проблем і прийняття рішень, ініціює і керує креативними процесами, сприяє розвитку творчих ідей у команді, стимулює інновації, а також забезпечує ефективне впровадження цих ідей в організації.

Креативний менеджер відіграє важливу роль у віртуальних креативних командах, де важливо керувати процесом інновацій та спільно працювати

над творчими завданнями. Ключовими ролями креативного менеджера у віртуальних командах є:

- створення та управління креативним процесом;
- розробка стратегій та методологій для стимулювання та підтримки творчого процесу;
- забезпечення відкритості та зручності обміну ідеями серед учасників команди;
- забезпечення та підтримка творчої культури та ініціативності в команді;
- розподіл завдань відповідно до навичок та досвіду учасників команди;
- сприяння створенню сприятливого середовища для творчості та інновацій;
- створення ефективних систем комунікації, що враховують віртуальний характер команди;
- ефективне використання ресурсів для досягнення цілей проекту;
- розуміння та використання різноманітних віртуальних інструментів для комунікації та спільної роботи;
- сприяння використанню новітніх технологій для полегшення творчого процесу;
- розрішення конфліктів та регулювання розбіжностей в онлайн середовищі;
- створення сприятливого соціально-психологічного клімату в команді;
- моніторинг та оцінка прогресу команди щодо досягнення цілей проекту;
- створення можливостей для навчання та розвитку членів команди;
- пошук та відбір нових членів команди, тощо.

Аналіз різних практик [3] формування віртуальних креативних команд, дає змогу виділити ряд рекомендацій для створення та управління віртуальними креативними командами:

1. Засіб комунікації. Використовуйте ефективні інструменти для віртуальної комунікації, такі як Slack, Microsoft Teams або Zoom. Забезпечте стабільне з'єднання для відмінної аудіо- та відеоконунікації.
2. Керування часом. Визначте ясні строки та дедлайни, щоб уникнути затримок та забезпечити продуктивність.
3. Збереження історії: Забезпечте систему збереження історії для всієї комунікації та обміну інформацією. Це може бути важливим для відстеження процесу роботи та вирішення конфліктів.
4. Обмін файлами. Використовуйте хмарні сервіси для збереження та обміну документами. Google Drive, Dropbox або Microsoft OneDrive можуть бути корисними для цього.
5. Регулярна зворотна зв'язок. Надавайте регулярний зворотний зв'язок щодо продуктивності та якості роботи. Це допомагає уникнути непорозумінь та покращує ефективність команди.
6. Стимулювання творчості. Забезпечте розвиток креативного середовища. Використовуйте віртуальні дошки, спільні документи для спільного редагування та обміну ідеями.

7. Збори та розподіл ролей. Проводьте регулярні онлайн-збори для обговорення ідеї, обговорення проблем та вирішення завдань. Розподіліть ролі та відповідальності для членів команди.

8. Створення сильної командної культури. Приділіть увагу підтримці духу командної роботи та взаємодопомоги. Використовуйте віртуальні заходи для зміцнення командного духу.

9. Підтримка навчання та розвитку. Забезпечте можливості для навчання та розвитку членів команди, навіть у віртуальному середовищі.

10. Підтримка здоров'я та добробуту. Будьте уважними до питань фізичного та емоційного здоров'я членів команди. Враховуйте різноманітні географічні та культурні відмінності.

Також варто враховувати, що творчій команді завжди знадобиться широкий спектр дизайнерських і творчих можливостей. До них належать [4]:

- вражаючий концептуальний світогляд і здатність продукувати оригінальні ідеї;
- високий рівень креативного мислення та впевненість у його використанні;
- кілька дисциплін, що охоплюють різні ролі, необхідні в рамках проекту;
- значний досвід у відповідних сферах;
- впевненість ділитися і представляти ідеї всередині та за межами компанії;
- мотивація та бажання виконувати кожен роботу на найвищому рівні;
- здатність проводити кампанії, які генерують результати;
- відмінні навички письмового, усного та цифрового спілкування;
- здатність мислити латерально і буквально.

Для розвитку креативного потенціалу в організації та формування креативних команд варто враховувати фактори зовнішнього та внутрішнього середовища. На думку вчених [5], щодо факторів зовнішнього середовища, то в першу чергу слід віднести рівень розвитку культури креативної економіки, що, у свою чергу, передбачає: співпрацю людей та органів влади; наявність у влади бачення щодо стратегічних напрямів розвитку креативної сфери; стимулювання інноваційної діяльності в країні; підтримка діяльності закладів освіти, також серед зовнішніх факторів впливу на управління креативним потенціалом персоналу слід також назвати адекватність правового поля діяльності організації. До внутрішніх факторів впливу за проблемою управління креативним потенціалом персоналу слід віднести: наявність сприятливого середовища для формування та розвитку креативного потенціалу персоналу; наявний рівень креативного потенціалу персоналу; рівень інформаційного забезпечення управління креативним потенціалом персоналу; рівень розвитку організаційної культури підприємства, комунікацій та креативного лідерства.

Важливо враховувати, що віртуальна команда вимагає особливого підходу до управління та співпраці, і засоби для віртуального спілкування та спільної роботи грають ключову роль у досягненні успіху.

Загалом, основними перевагами використання віртуальних креативних команд є:

- глобальний доступ до талантів зі всього світу;
- швидкість, гнучкість та ефективність реакції на швидкозмінювальні фактори середовища;
- зменшення витрат на утримання інфраструктури;
- можлива робота над проектами 24 години на добу, оскільки члени команди можуть знаходитись у різних часових поясах;
- взаємодія та обмін ідеями між співробітниками з різних культур, поглядів, досвіду, що може сприяти створенню більш креативних та інноваційних рішень;
- покращення задоволеності та мотивації персоналу;
- використання сучасних методів та інструментів цифрової трансформації;
- залучення молодого талановитого покоління із різних частин світу, тощо.

Отже, створення віртуальних креативних команд є ключовим елементом в стратегії цифрової трансформації, оскільки воно дозволяє організаціям ефективно використовувати новітні технології та ресурси для досягнення своїх цілей в умовах швидко змінюючого бізнес-середовища.

Важливо враховувати, що ефективність віртуальних креативних команд залежить від добре на-

лагоджених комунікаційних процесів, спільних цілей та ефективного використання віртуальних інструментів.

Віртуальні команди можуть працювати більш ефективно, реагуючи на зміни швидше та адаптуючися до нових умов ринку.

Список літератури

1. What is digital transformation? (2023). McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-digital-transformation>
2. Кузьмін О.Є., Горячка О.О. Сутність та типологія креативних колективів на промислових підприємствах. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2011_714/04.pdf.
3. Як ефективно організувати роботу креативних команд онлайн. URL: <https://www.thelede.media/lifehacks/2021/05/18/2735/>.
4. Creative Team Job Description – What Does a Creative Team Do? URL: <https://cogsagency.com/creative-and-brand-design/creative-team-job-description/>.
5. Моторнюк У. І. Огерчук Ю. В. Управління креативним потенціалом персоналу в системі менеджменту підприємства. Економіка та суспільство, 2022. Випуск № 45.